

XARİCİ DAKRİOSİSTORİNOSTOMİYADA SUBSİLİYAR KƏSİYİN KOSMETİK EFFEKTİVLİYİ

Akad. Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi, Masallı filialı, Azərbaycan

Açar sözlər: *xarici dakriosistorinostomiya, subsiliyar kəsik*

Gözətrafi nahiyənin insan üzünün kosmetikliyində mühüm əhəmiyyəti vardır. Gözdən daimi gözyaşı axması, irinli ifrazatın meydana çıxması iş qabiliyyətini aşağı salmaqla yanaşı göz alması və gözətrafə strukturlar üçün təhlükə mənbəyi olmaqdadır. Yaşaxma və ifrazatın mövcudluğu ilə əlaqədar meydana çıxmış kosmetik çatışmazlıq insanlarda, xüsusilə gənc yaşlı qadınlarda ciddi mənəvi gərginliyə səbəb olmaqdadır.

Ümumi göz patologiyası daxilində göz yaşı sisteminin xəstəliklərinin rast gəlməsi 25% təşkil etməkdədir. Yaşaxmanın səbəbləri arasında gözyaşı kəsəsi və gözyaşı-burun axacağına patologiyası 13-35% təşkil edir [1].

Dakriosistitlərin cərrahi müalicəsində “qızıl standart” olaraq qəbul olunmuş xarici dakriosistorinostomiya (DSR) cərrahi əməliyyatı XX-ci əsrin əvvəllərində E. Toti, L. Dupui-Dutemps, J. Bourquet, J. Ohm və A.A. Taumi tərəfindən təklif olunmuş və modifikasiya olunaraq tətbiq olunmaqdadır [2]. Xarici DSR cərrahi əməliyyatının yüksək funksional effektivliyinə (86-92%) baxmayaraq əməliyyatın həcmli, travmatik, çox miqdarda qanaxma təhlükəsinin olması, ümumi somatik xəstələrdə icrasının əks göstəriş olması kimi çatışmazlıqları qeyd olunmaqdadır. Bu əməliyyat aparılmış xəstələrdə gözün daxili bucağında meydana çıxan kobud dəri çapıqı, travmatik epikantus, depiqmentasiya olunmuş dəri çapıqı kimi kosmetik çatışmazlıqlar da ciddi problemlər yaratmaqdadır. Gözətrafi nahiyədə görünüşdə əhəmiyyətsiz və az görünən çapıqlar belə xəstələrdə emosional gərginliyə və keçirilmiş əməliyyatdan narazılığa səbəb ola bilər.

Xarici DSR-in dəri çapıqı formalaşmaq kimi çatışmazlığı son illərdə kəsiksiz Endonazal DSR metodunun təkmilləşməsinə və populyarlaşmasına səbəb. Müxtəlif tədqiqatlarda Endonazal DSR-in müvəffəqiyyət faizi 59-100% arasında göstərilmişdir. Endonazal DSR-in xarici DSR ilə müqayisədə əhəmiyyətli dərəcədə populyarlaşmasının səbəbi kimi endoskopik alətlərin, nasal endoskopik və videomanitor texnologiyalarının inkişafını da göstərmək olar [3, 4]. Lakin xüsusi alətlərə və cihazlara ehtiyac olması, əməliyyat sahəsinin geniş olmaması, nazal anatomiya ilə tanışlığa ehtiyac duyulması, kanalçıq problemlərinin həllində çətinlik olması, öyrənmə müddətinin uzun olması kimi çətinlikləri bu əməliyyatın oftalmoloqlar tərəfindən icrasını çətinləşdirir.

Xarici DSR-in kosmetik nəticələri yumşaq toxumalarda aparılan kəsiyin forması, uzunluğu və lokalizasiyasından aslıdır. Dəri kəsiyinin bir çox modifikasiyaları mövcuddur. Dəri kəsiyi alt qapağın plastik dərisi ilə yüksək elastikliyə malik burun-yanaq dərisinin sərhəddini keçdikdə epikantal tiptə dəri çapıqı formalaşır [5]. Bir çox müəlliflər dəri kəsiyini göz qapaqlarının daxili bağı və ya ondan aşağı səviyyədə, göz yarığının daxili bucağından 4,0-7,0 mm məsafədə başlayıb, 15,0-18,0 mm uzunluğunda çəp-aşağı və düz istiqamətdə aparıldığı hallarda daha kosmetik nəticələr alındığını göstərmişlər [6].

Göz qapağı və orbita cərrahiyyəsi prosedurlarının bir çoxunda alt göz qapağında aparılan subsiliyar kəsik yüksək kosmetik effektivlik göstərmişdir [7]. Son illərdə dərc olunmuş məqalələrdə alt göz qapağında aparılan horizontal dəri kəsiyindən, xüsusilə subsiliyar kəsikdən icra olunan xarici DSR əməliyyatlarının kosmetik effektivliyinin nasal vertikal dəri kəsiyi nəticələri ilə müqayisədə yüksək olduğu göstərilmişdir [7, 8, 9, 10].

Beləliklə, yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq, biz xarici DSR zamanı optimal kəsiyin seçilməsinə dair, bu elmi axtarışı təqdim edirik.

Məqsəd – xarici dakriosistorinostomiyada subsiliyar kəsiyin kosmetik nəticələrinin öyrənilməsi.

Material və metodlar

Tədqiqat 2018-ci il iyun-oktyabr aylarında Akad. Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin Masallı filialında xroniki dakriosistit diaqnozu ilə olan 29 xəstənin 29 gözündə aparılmış xarici DSR əməliyyatının kosmetik nəticələrini əks etdirməkdədir. Bütün xəstələrdə Xarici DSR əməliyyatı yerli infiltrasion anesteziya altında alt göz qapağında aparılan subsiliyar kəsikdən aparılmışdır. Xəstələrin 26-sı qadın, 3-ü isə kişidir. Xəstələrin yaşı 25-72 yaş arasında olmuşdur. Xəstələrdə diaqnoz müəyyənləşdirilməsində ümumi oftalmoloji müayinə ilə yanaşı, Şirmer testi, rəngli gözyaşı-burun sınağı, kanalçıq sınağı, gözyaşı-burun kanalının yuyulması, kanalçıqların diaqnostik zondlanması, nazal endoskopik müayinə və s. aparılmışdır.

Xəstələrdə dakriosistit 23 xəstədə irinli, 2 xəstədə irinli-ektatik, 4 xəstədə kataral xarakterdə olmuşdur. 4 xəstədə anamnezdə yaş kisəsinin fleqmonası olduğu müəyyən olunmuşdur. Əməliyyatdan sonrakı dövrdə xəstələrin müayinəsi 1-ci gün, 1 həftə, 4 həftə, 1 ay, 3 ay sonra aparılmışdır. Xəstələrin əməliyyatdan sonra ümumi müşahidə müddəti 2-4 ay olmuşdur. Bütün xəstələrdə müayinə zamanı gözətrafi nahiyənin fotosu çəkilərək dəri çapıqının vəziyyəti dəyərləndirilmişdir. Kosmetik nəticələr obyektiv olaraq cərrah tərəfindən, subyektiv olaraq xəstə tərəfindən postoperativ yara sahəsinin çapıq dərəcələndirmə şkalasına görə qiymətləndirilmişdir: dərəcə 0 – görünməyən çapıq, dərəcə 1 – minimal görünən çapıq, dərəcə 2 – orta dərəcədə görünən çapıq, dərəcə 3 – çox görünən çapıq. Okuloplastik cərrahlar (Devoto M.H. və həmmüə., 2004) dəri çapığı haqqında xəstənin fikrini müəyyənləşdirmək üçün digər dərəcələndirmə şkalası da istifadə edirlər: dərəcə 0 və 1 çapıqlar – kosmetik əhəmiyyətsiz dəri çapığı, dərəcə 2 və 3 çapıqlar isə - kosmetik əhəmiyyətli dəri çapığı kimi qəbul olunur [11].

Cərrahi texnika:

Bütün xəstələr tək cərrah tərəfindən yerli infiltrasion anesteziya ilə icra olunmuşdur. Anesteziya infiltrasiya yoluyla (8.0-10.0 ml 2%-li Lidocain və 1:100,000 Adrenalin qarışığı ilə) infraorbital, infratroxlear blok siniri və kəsik sahəsi infiltrasiya olunaraq aparıldı. Eyni tərkibli anestetiklə əməliyyat tərəfdəki burun selikli qişası orta balıqulağından ön hissədə infiltrasiya yoluyla anesteziya olunur. Dəri kəsiyi aşağı göz qapağının kiprik kənarından 2,0 mm aşağı, xarici kənarı alt göz qapağında bəbək xəttinə uyğun nöqtəyə qədər, daxili kənarı isə medial kantusun alt hissəsinə qədər uzanan, ümumi uzunluğu 12,0-15,0 mm olan ölçülərdə aparılır (şək.1).

Dərialtı disseksiya inferio-medial istiqamətdə ön lakrimal daraq nahiyəsinə qədər aparılır. Orbikular əzələ küt üsulla ön lakrimal daraq proyeksiyasında sümüküstlüyünə kimi ayrılır. Sümüküstlüyü və göz yaşı kisəsi Freer elevatoru ilə ayrılır. Gözyaşı-burun kanalının başlanğıcı ilə ümumi yaş kanalıcığının proyeksiyasına uyğun nöqtələr arasında Kerrison Punch ilə 1,0-1.2x1,0-1.2mm ölçülərində osteotomiya aparılır (şək. 2). Göz yaşı kisəsi və burun selikli qişasında "IT" formasında əsası öndə olacaq şəkildə loskut hazırlanır. Göz yaşı kisəsi və burun selikli qişası loskutları iki ədəd 6.0 Vikril tikiş ilə bir-birinə anastomozun ön divarını formalaşdıracaq şəkildə tikilir (şək. 3). Orbikular əzələ tamlığı 2-3 ədəd düyünlü tikişlə bərpa olunur. Dəri kəsiyi tamlığı 6.0 Vikril sap ilə subkutikular fasiləsiz tikişlə bərpa olunur (şək. 4). Burun keçəcəyi 1%-li Eritromisin məlhəmlə turunda ilə 24 saat müddətinə tamponada olunur. Əməliyyatdan sonrakı dövrdə 5-6 gün müddətində yara sahəsi antiseptiklə işlənir.



Şək. 1. Subsiliar dəri kəsiyi



Şək. 2. Kerrison punch ilə osteotomiya



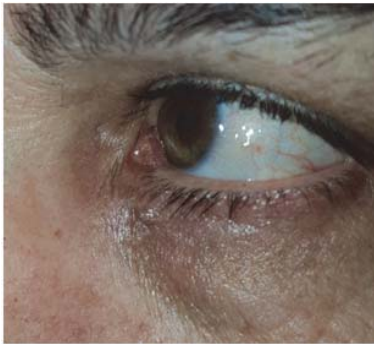
Şək.3.Ön anastomozun hazırlanması



Şək.4. subkutikular dəri tikişi

Nəticə

Xarici DSR olunmuş 29 xəstənin hər birində subsiliyar kəsikdən cərrahi əməliyyatı icra etmək mümkün olmuşdur və bunun üçün kəsik genişləndirməyə ehtiyac olmamışdır. əməliyyatdan sonrakı müşahidə müddətində 2 ay sonra bir xəstədə yaşaxma şikayəti yenidən başlamış və anastomozun qapandığı müəyyən olunmuşdur. Beləliklə funksional effektivlik 96% təşkil etmişdir. 2-4 aylıq müşahidə müddətinin sonunda dəri çapıqının obyektiv qiymətləndirilməsi zamanı əməliyyat olmuş 29 xəstənin 23-də görünməyən dəri çapığı (dərəcə 0) 79% (şək.5) , 6 xəstədə isə minimal görünən dəri çapığı (dərəcə 1) 21% (şək. 6) müəyyən olundu. Xəstələr tərəfindən dəri çapıqının subyektiv qiymətləndirilməsi zamanı 27 xəstədə görünməyən dəri çapığı (dərəcə 0) 93%, 2 xəstədə isə minimal görünən dəri çapığı (dərəcə 1) 7% müəyyən olundu. Orta və çox görünən dəri çapığı xəstələrdə rast gəlinmədi. Kosmetik əhəmiyyətsiz dəri çapığı (dərəcə 0 və ya 1) obyektiv və subyektiv qiymətləndirmədə 100% təşkil etmişdir. 2 xəstədə əməliyyatdan sonrakı erkən dövrdə alt göz qapağının yaşaxma ilə müşayiət olunmayan medial ektropionu müəyyən olundu. 3 aylıq müşahidə müddətinin sonunda alt göz qapağının vəziyyətinin bərpa olunduğu müəyyən olundu.



Şək.5. Görünməyən dəri çapığı-dərəcə 0



Şək.6. Minimal görünən dəri çapığı-dərəcə 1

Müzakirə

Dəri çapığı kimi çatışmazlığı son illərdə kəsiksiz DSR metodlarının inkişafına səbəb olsada xarici DSR gözyaşı-burun axacağıının obstruksiyasında standart və effektiv müalicə metodu olaraq 100 ilə yaxındır müvəffəqiyyətlə oftalmoloqlar tərəfindən icra olunmaqdadır.

Dəri kəsiyində kəsik xətti boyunca çapıq formalaşması qaçılmazdır. Çapıq formalaşmasının dərinliyi müxtəlif olub bir sıra faktorlardan aslıdır. Dəri kəsik xəttinin çapıqlaşmasını azaltmaq üçün kəsik dərinin incə və dəri gərilməsi az olduğu nahiyədə olmalıdır. Kəsik qısa uzunluqda və dəri gərilmə xətlərinə paralel və ya əzələlərin yığılma istiqamətinə perpendikulyar olmalıdır. Bu şərtlər daxilində xarici DSR üçün ən uyğun kəsiyin ənənəvi medial kantal kəsiklə müqayisədə alt göz qapağında aparılan horizontal istiqamətli kəsik olduğu görülməkdədir.

1989-cı ildə Harris və həmk. xarici DSR-in alt göz qapağı qırışında horizontal kəsikdən aparılması və dəri çapıqının görünməməzliyinin mümkün olduğunu göstərdi. Mjarkesh və həmk. xarici DSR-dən sonra dəri çapıqının obyektiv analizini aparmış və alt göz qapağı kəsiyi ilə nazal kəsiyin kosmetik nəticələrinin müqayisəsi zamanı alt qapaq kəsiyinin kosmetik nəticələrinin daha qənaətbəxş olduğunu müəyyən etmişdir [10].

Dave və həmk. xarici DSR-də alt göz qapağında aparılan subsiliyar kəsiyi təklif etmişdir. Onlar subsiliyar kəsiklə aparılmış xarici DSR əməliyyatından sonra xəstələrdə müşahidə müddətinin sonunda görünməyən dəri çapığı 88% halda, görünməyən və ya az görünən dəri çapığı isə 100% halda müəyyən etmişlərdir [7].

Bizim tədqiqatın nəticələri aparılmış tədqiqatlarla uyğunluq göstərməkdədir. Bizim tərəfimizdən subsiliyar kəsiklə aparılmış xarici DSR əməliyyatı keçirmiş 29 xəstədə dəri çapıqının subyektiv qiymətləndirilməsində görünməyən dəri çapığı 93% halda, görünməyən və ya az görünən dəri çapığı isə 100% halda müəyyən edilmişdir. Bütün xəstələr tərəfindən əməliyyat nahiyəsində dəri çapığı kosmetik əhəmiyyətsiz olaraq dəyərləndirilmişdir.

Yekun

Subsiliyar kəsik xarici dakriosistorinostomiyanın yüksək funksional nəticələrini qorumaqla yanaşı əməliyyatın kosmetik effektivliyini əhəmiyyətli dərəcədə artırır.

ƏDƏBİYYAT:

1. Черкунов Б.Ф. Болезни слезных органов: Монография. Самара: Перспектива, 2001, 296 с.
2. Тауми А. А. Новая модификация дакриоцисториностомии // Вестн. офтальмол., 1948, т.27, №3, с.39.
3. Sharma V., Martin P.A., Bengner R. et al. Evaluation of the cosmetic significance of external dacryocystorhinostomy scars // Am. J. Ophthalmol., 2005, v.140, p.359-362.
4. Woog J.J., Kennedy R.H., Custer P.L. et al. Endonasal dacryocystorhinostomy: a report by the American Academy of Ophthalmology // Ophthalmology, 2001, v.108, p.2369-2377.
5. Катаев М.Г. Наружная дакриоцисториностомия / Сб. научн. статей науч.-практич. конф.: Современные методы диагностики и лечения заболеваний слезных органов, М., 2005, с.121-126.
6. Султанов М.Ю. Косметическая сторона наружной дакриоцисториностомии // Офтальмол. журн., 1972, №4, с.302.
7. Dave T.V., Javed A.M., Sravani P. et al. Subciliary incision for external dacryocystorhinostomy // Ophthal. Plast. Reconstr. Surg., 2012, v.28(5), p.341-345.
8. Kim J.H., Woo K.I., Chang H.R. Eyelid incision for dacryocystorhinostomy in Asians // Korean J. Ophthalmol., 2005, v.9(4), p.243-246.
9. Akaishi P.M., Mano J.B., Pereira I.C. et al. Functional and cosmetic results of a lower eyelid crease approach for external dacryocystorhinostomy // Arq. Bras. Oftalmol., 2011, v.74(4), p.283-285.
10. Mjarkesh M.M., Morel X., Renard G. Study of the cutaneous scar after external dacryocystorhinostomy // J. Fr. Ophthalmol., 2012, v.35(2), p.88-93.
11. Devoto M.H., Zaffaroni M.C., Bernardini F.P. et al. Postoperative evaluation of skin incision in external dacryocystorhinostomy // Ophthal. Plast. Reconstr. Surg., 2004, v.20, p.358-361.

Ибадов С.А.

КОСМЕТИЧЕСКАЯ ЭФФЕКТИВНОСТЬ СУБЦИЛИАРНОГО РАЗРЕЗА ПРИ НАРУЖНОЙ ДАКРИОЦИСТОРИНОСТОМИИ

*Массалинский филиал Национального Центра Офтальмологии имени акад. Зарифы Алиевой, Азербайджан***Ключевые слова:** *наружная дакриоцисториностомия, субцилиарный разрез*

РЕЗЮМЕ

Цель – изучить косметические результаты субцилиарного разреза при наружной дакриоцисториностомии (ДЦР).

Материал и методы

В исследование были включены лица в возрасте 25-72 лет. Наружная ДЦР была произведена на 29 пациентах (29 глаз) через субцилиарный разрез. Конечный косметический результат рубца производился по субъективной оценивающей шкале со стороны пациента и по объективной оценивающей шкале со стороны врача: 0° – невидимый рубец; 1° – незаметный рубец; 2° – заметный рубец; 3 – более заметный рубец. Срок наблюдения после операции составил 3 месяца.

Результат

Операция во всех случаях произведена с комфортом, в 96% случаях был получен хороший функциональный эффект. В конце срока наблюдения (2-4 мес.) при объективной оценивающей шкале со стороны врача у 23 из 29 пациентов (79%) наблюдался невидимый рубец (0°), а при субъективной оценивающей шкале со стороны пациентов в 27 случаях (93%) – незаметный рубец (1°).

Заключение

Субцилиарный разрез наряду с высоким функциональным результатом в значительной степени повышает косметическую эффективность.

COSMETIC EFFECTIVITY OF THE SUBCILIARY INCISION FOR EXTERNAL DACRYOCYSTORHINOSTOMY

Masalli branch of the National Centre of ophthalmology named after acad. Zarifa Aliyeva, Azerbaijan

Key words: *external dacryocystorhinostomy, subciliary incision*

SUMMARY

Aim – to report the cosmetic outcomes of subciliary incision for external dacryocystorhinostomy (DCR).

Material and Methods

29 patients at the age of 25-72 years were included in the study. Twenty nine eyes of 29 patients of external DCR for chronic dacryocystitis was performed through the subciliary skin approach. Final cosmetic outcome (2-4 months) of the scar was evaluated by subjective grading of the scar by the patient and objective grading by the physician using the scar grading scale: 0 – invisible scar; 1 – minimally visible scar; 2 – moderately visible scar; 3- very visible scar. The follow up visits were done over a period of 3 months after surgery.

Results

The surgery was easily performed in all patients with 96% functional success. At the final follow up objective grading of the scar by the physician reported in 23 out of 27 patients (79%) scars to be invisible (grade 0) and subjective grading of the scar by the patient reported in 27 cases (93%) – scars to be minimally visible (grade 1).

Conclusions

The subciliary approach significantly improves the cosmetic outcome while retaining functional success of an external DCR.

Korrespondensiya üçün:

Ibadov Samir Əlixas oğlu; Milli Oftalmologiya Mərkəzinin Masallı regional şöbəsinin Şöbə müdiri

Ünvan: AZ1114, Bakı ş., Cavadxan küç., 32/15

E-mail: administrator@eye.az, www.eye.az; samiribadov@mail.ru